

Makai Emil (1870 - 1901)

Makai Emil 1870. november 17-én született Makón. Apja a nagy tudású rabbi, *Fischer Antal Enoch* volt. Tanulmányait *Steinhadt Márk* irányításával szülővárosában kezdte, majd a budapesti rabbiképzőben folytatta.

17 éves, mikor első verses kötete megjelenik *Vallásos énekek* címmel (1888). *Zsidó költők* című műfordításai (1892) valamint az *Énekek éneke* verses regénye (1893) figyelmet és elismerést váltottak ki. Költői pályájának erről a szakaszáról Hegedűs Géza így ír: "Nemcsak vallásos költőnek, hanem keleti nyelvésznek is indult. Az anyanyelvi biztonsággal korán tulajdonba vett német és francia mellett filológiai alapossággal megtanult héberül, arabul, perzsául, megértette az angol, olasz, spanyol szövegeket. Már ifjúkori áhítatos, imádságszerű költeményeiben bravúros verselőnek bizonyult, alföldi ízekkel teljes nyelvezettel. Ellentétben az eleve városi élmények közt felnövekedő Ignotusszal, Heltaival és Kozmával, ő - akárcsak Kiss József - az alföldi táj és az alföldi aprócska zsidó templomok emlékei közül érkezett a hirtelen nagyvárossá váló fővárosba. És huszonkét éves korában (1892-ben) egyszerűen feltűnt Zsidó költők című műfordításkötetével. Héber klasszikus poétákat tolmácsolt hűségesen, bravúrosan és olyan szép magyarossággal, amely mégis érzékeltette az eredetiek sajátos nyelvi ízeit."

A szerkesztőségben a 'napi anyag' alatt mindig megkezdett verseket, vagy operettlibrettókat rejtegetett a szigorú főszerkesztői szem elől. A főszerkesztő jó újságot akart látni, a segédszerkesztő viszont jó verset akart írni, és ezért játszottak bújócskát egymással. Makai Emil szenvedélye a vers, a rím volt. (...) A tömeg költője Kiss József és Szabolcska Mihály volt, az újabb nemzedéket az Ignotus-Heltai-Makai triász képviselte. A Hét költői. Mind a három játékos és formaművész. Közöttük a legnagyobb technikus Makai Emil. Egyik aktuális versének két sorára ma is emlékszem: Mily különös e békekorszak, A levegőben puskaporszag! Szinte gyermekes örömmel járt asztaltól asztalhoz és ismételte az igazán nagyszerű rímet. (...) Egy nap összehívott bennünket, ifjabb nemzedéket a segédszerkesztői szobába, mappája alól A Hét még egy nedves kefelevonatát húzta elő és szinte mámorosan, érzelmeitől megindultan olvasta fel nekünk legszebb versét, a Roráté-t, a vallomást, melyet elszakadt múltjának, apjának tett. A hangja a vers végén könnybe csuklott - Coc sírt. Makait siratta!"

Tragikusan rövid életének utolsó négy esztendejében érdeklődése egyre inkább a színház felé fordult. Több mint száz színdarabot fordított. 1898-ban a Petőfi Társaság tagjává választotta. Tagja és jegyzője a Nemzeti Színház drámaíró bizottságának. Legnagyobb sikerét a *Tudós professzor Hatvani* című komédiával érte el. Jókai Mórnak annyira tetszett a darab, hogy a premieren a díszpáholyban a közönség tapsa mellett megölelte és megcsókolta a szerzőt. Hegedűs Géza így méltatja a művet: "*Harmincéves korára költői és drámaírói útja egy valóban kitűnő színpadi műben csúcsonodik ki. Megírja verses vígjátékát, a babonáságokat vidám, szinte burleszkyszerűen, mégis harcos komolysággal bíráló Tudós professzor Hatvanit. Az irodalomtörténet úgy tartja nyilván ezt a méltatlanul elfelejtett komédiát, mint a századforduló egyik legjobb színpadi művét. Bemutatója megérdemelten nagy sikert hozott, s nemigen érthető, hogy miért nem jutott rendezőink és színigazgatóink eszébe, hogy ezt a hatásosan mulatságos haladó hagyományt felújítsák. Igazi abszurd játék, ahogy az ördögök ármádiája be akarja bizonyítani a nagy debreceni professzornak, hogy vannak ördögök, de a tudós felveszi a harcot a látszattal, és bebizonyítja az ördögöknek, hogy hiába minden igyekezetük - nem léteznek."*

Alig múlt harminc éves, mikor fiatalon, egy ígéretes pálya kezdetén elhunyt. A kilencvenes évek idején a könnyed, városi líra megteremtésével az irodalmi modernséget, a progressziót képviselte. Versei és színjátékai a századforduló egyik legjelentősebb költőjévé tették. Szülővárosában temették el. Hármaskoporsóját Budapestről külön vasúti kocsiban hozták Makóra. A koporsón hatalmas koszorú, rajta az imádott kedves neve: Margit. A jángori temetőben helyezték örök nyugalomra. 1923-ban - költői jubileumán - Juhász Gyula és a fiatal József Attila is tisztelgett a sírjánál. Juhász Gyula a *Régi költő* című versében emlékezett meg Makai Emilről:

*"Tavaszi temetőben jártam,
S egy költő sírjára találtam?
Rezeda nyílik most porából,
Mint régen ének ajakáról."*

(Urbancsok Zsolt)